

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ. ΑΞΟΝΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

ΧΑΤΖΗΜΠΟΥΣΙΟΥ ΕΛΕΝΗ
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΚΟΥΣΚΟΥΒΕΛΗΣ ΗΛΙΑΣ

Μέρος πρώτο: Η πορεία προς μία κοινή ενεργειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Ανάγκη για μία κοινή ενεργειακή πολιτική
Η Ευρωπαϊκή Ένωση υιοθέτησε νέο στρατηγικό στόχο για την ενεργειακή πολιτική γνωστό ως «20 - 20-20 έως το 2020» με τιθέμενους στόχους:
 1. Μείωση των εκπομπών των αερίων θερμοκηπίου κατά 20%
 2. Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης κατά 20%
 3. Αύξηση του ποσοστού διείσδυσης των ανανεώσιμων μορφών ενέργειας στο 20% της τελικής κατανάλωσης

Ιστορικό πλαίσιο μιας κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής για την ενέργεια

- Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (1951)
- Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (1957)
- Συνθήκη της Λισσαβόνας (2007)

Νομική Βάση της Ενεργειακής Πολιτικής

- Άρθρο 194 της Συνθήκης για την λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ)
- Ασφάλεια του εφοδιασμού: Άρθρο 122 ΣΛΕΕ
- Ενεργειακά Δίκτυα: Άρθρα 170-172 ΣΛΕΕ
- Άνθρακας: Το πρωτόκολλο 37 αποσαφηνίζει τις δημοσιονομικές συνέπειες λόγω της λήξης της Συνθήκης ΕΚΑΧ το 2002
- Εσωτερική Αγορά ενέργειας: Άρθρο 114 ΣΛΕΕ
- Εξωτερική Ενεργειακή Πολιτική: Άρθρα 216-218 ΣΛΕΕ

Άξονες Ενεργειακής Πολιτικής της Ε.Ε.

- Αειφορία
- Ασφάλεια ανταγωνισμού
- Ανταγωνιστικότητα

Κριτήρια και στόχοι της ενεργειακής πολιτικής της Ε.Ε.

- Η καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής
- Ο περιορισμός της εξάρτησης της ΕΕ από τους εισαγόμενους υδρογονάνθρακες
- Προώθηση ανάπτυξης, καινοτομίας και απασχόλησης

Εσωτερική Αγορά Ενέργειας

- Επιτεύγματα
 1. Ελευθέρωση της αγοράς φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας
 2. Ρύθμιση της αγοράς ενέργειας
 3. Ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια, φυσικό αέριο και πετρέλαιο
 4. Διευρωπαϊκά Δίκτυα

Προκλήσεις στην ενεργειακή πολιτική της ΕΕ

- Ο περιορισμός της εξάρτησης από τις εισαγωγές ενέργειας από τρίτες χώρες
- Δημιουργία νέων συνεργασιών για προμήθειες στον ενεργειακό τομέα
- Η αύξηση της παγκόσμιας ζήτησης ενέργειας περισσότερο από 30% έως το 2035
- Η εξάρτηση της ΕΕ από τις ΗΠΑ στις εισαγωγές ορυκτών καυσίμων και η συνεχής αύξηση της

Πρωτόκολλο του Κιότο

- Σημαντικά μέτρα που τέθηκαν
 1. Θέσπιση και ενίσχυση εθνικών πολιτικών για τη μείωση της εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου, όπως αύξηση της ενεργειακής αποτελεσματικότητας, προώθηση αειφόρων μορφών γεωργίας και ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας
 2. Συνεργασία με τα υπόλοιπα συμβαλλόμενα μέρη του Πρωτοκόλλου, μέσω της ανταλλαγής εμπειρίας και πληροφοριών, συντονισμών των πολιτικών κρατών.

Περιβαλλοντική Πολιτική

- Ισόρροπη ανάπτυξη
- Χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας
- Περιορισμένη χρήση πετρελαίου

Πράσινη Βίβλος

- Η ανάγκη επενδύσεων
- Η εξάρτηση της Ευρώπης στις εισαγωγές από χώρες που ανήκουν στη ζώνη αστάθειας
- Η ανάγκη εύρεσης εναλλακτικών προμηθευτών
- Η παγκόσμια ζήτηση ενέργειας και οι εκπομπές CO₂ αναμένεται να αυξηθούν
- Οι τιμές του πετρελαίου και του αερίου αυξάνουν
- Το κλίμα του πλανήτη γίνεται θερμότερο

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΣ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΕ

- Ενεργειακή Σχέση ανάμεσα στην Ευρώπη και τη Ρωσία
 - Βασικοί εταίροι στον ενεργειακό τομέα
 - Η Ρωσία αξιόπιστος προμηθευτής της ΕΕ και η ΕΕ είναι η κυρίαρχη αγορά για τις Ρωσικές εξαγωγές
 - Μέσω του ενεργειακού τομέα επιθυμούν να υπάρξει πρόοδος των σχέσεων

Ευρωπαϊκή Ένωση και ΗΠΑ

- Τον Ιούνιο του 2008 έθεσαν κοινούς στόχους
 1. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας στις ενεργειακές αγορές
 2. Προώθηση φιλικών προς την αγορά λύσεων ώστε να υπάρξουν εναλλακτικές πηγές και δίκτυα μεταφοράς στην παγκόσμια αγορά
 3. Διευκόλυνση στα περιφερειακά πλαίσια συνεργασίας στο πεδίο της ενέργειας με τις χώρες της Μαύρης Θάλασσας, της Κασπίας, της Κεντρικής Ασίας και το Ιράκ
 4. Ανάπτυξη πολλαπλών αγωγών όπως ο Nabucco

Κύριοι Ενεργειακοί Στόχοι ΕΕ και Ρωσίας έως το 2030

1. Ηλεκτρική Ενέργεια

- Στενή συνεργασία για να υπάρξει ανάπτυξη κοινού προγράμματος με στόχο την ενίσχυση και των δύο αγορών. Η επίτευξη αυτού του στόχου περιλαμβάνει σημαντικά επενδυτικά κεφάλαια σε νέες τεχνολογίες, η ανάπτυξη των οποίων είναι επιθυμητό να εκπονηθεί σε διεπιστημονικό επίπεδο.
- Ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και κοινή συνεργασία σχετικά με τις συνθήκες ασφάλειας σε εγκαταστάσεις πυρηνικής ενέργειας, με στόχο την ασφαλέστερη παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.
- Ετήσια αναθεώρηση στόχων και διεξαγωγή ελέγχου επίτευξης σε αυτό.

Κύριοι Ενεργειακοί Στόχοι ΕΕ και Ρωσίας έως το 2030

2. Πετρέλαιο

- Διεπιστημονική συνεργασία με στόχο την ανάδειξη νέων τεχνολογιών προκειμένου να μειωθεί η κατανάλωση πετρελαίου
- Ανάπτυξη νέων τεχνολογιών με στόχο την περαιτέρω εξόρυξη μεγαλύτερων ποσοτήτων πετρελαίου καθώς με την υπάρχουσα τεχνολογία είναι μη εκμεταλλεύσιμα
- Αμοιβαίες επενδύσεις στην αγορά πετρελαίου ώστε να αυξηθεί ο ανταγωνισμός μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ρωσίας και τρίτων χωρών.

Κύριοι Ενεργειακοί Στόχοι ΕΕ και Ρωσίας έως το 2030

3. Φυσικό Αέριο

- Εκσυγχρονισμός των μονάδων παραγωγής και διανομής φυσικού αερίου από τη Ρωσία στην Ευρώπη με συνεργασία κοινών επιστημονικών ομάδων, με στόχο τη βελτίωση των υπηρεσιών παροχής φυσικού αερίου (πχ. ελαχιστοποίηση απωλειών μέσω των αγωγών)
- Εξερεύνηση για καινούρια κοιτάσματα και από τις δύο χώρες
- Ευαισθητοποίηση της ευρύτερης κοινής γνώμης και κατάδειξης θετικών απόψεων, όσον αφορά τη σύμπραξη μεταξύ των δύο χωρών στον ευρύτερο τομέα της ενέργειας.

Διαδρομές Εφοδιασμού της ΕΕ από φυσικό αέριο και πετρέλαιο

- Άνοιγμα διαδρόμου φυσικού αερίου από το Νότο
- Ανάπτυξη του κόμβου της Μεσογείου
- Σταθμοί υγροποιημένου φυσικού αερίου
- Κατασκευή αγωγού East Med που θα διασχίσει την Ανατολική Μεσόγειο

Η ΕΕ στοχεύει στη δημιουργία εταιρικών σχέσεων με προμηθευτές ενέργειας

- Συνεργασία με τη Νορβηγία
- Εταιρική σχέση με τη Σαουδική Αραβία
- Δημιουργία συνεργασίας με την περιοχή της Αρκτικής, και χώρες όπως το Ιράκ, η Βραζιλία, η Βενεζουέλα, ο Καναδάς, η Νιγηρία και οι άλλοι αφρικανικοί παραγωγοί
- Στον τομέα του υγροποιημένου φυσικού αερίου επιβάλλει τη συνεργασία με τους κυριότερους προμηθευτές όπως το Κατάρ, η Αυστραλία, το Τρινιδάδ και το Τομπάγκο και με μελλοντικούς όπως η Ιαπωνία, η Κίνα και η Ινδία

Παραγωγή φυσικού αερίου από χώρες της Ευρώπης

- Νορβηγία
- Κάτω χώρες
- Ηνωμένο Βασίλειο
- Δανία
- Ολλανδία
- Γερμανία
- Ρουμανία
- Ιταλία
- Πολωνία

Συμπεράσματα

- Η ενέργεια αποτελεί στρατηγικό τομέα τόσο για την οικονομία της ΕΕ όσο και για τα κράτη μέλη
- Η Ευρώπη αντιμετωπίζει σπουδαίες προκλήσεις στον ενεργειακό τομέα
- Μόνη της η ΕΕ δεν μπορεί να επιτύχει μόνη της το στόχο της ασφαλούς, ανταγωνιστικής και αειφόρου παραγωγής ενέργειας.
- Η άνοδος των τιμών στο μέλλον και η ολοένα και μεγαλύτερη εξάρτηση από τις εισαγωγές ενέργειας καθιστούν επισφαλή τον ενεργειακό εφοδιασμό και απειλούν ολόκληρη την οικονομία

Συμπεράσματα

- Η λήψη αποφάσεων για δραστική μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου πρέπει να γίνει άμεσα όπως και η αναχαίτιση της κλιματικής αλλαγής
- Τα κράτη μέλη της ΕΕ πρέπει να έχουν κοινούς στόχους και δράσεις για τα διεθνή ενεργειακά θέματα, ενώ το εθνικό συμφέρον του καθενός θα πρέπει να ακολουθεί και όχι να προπορεύεται του ευρωπαϊκού συμφέροντος
- Η ΕΕ για να επιτύχει τους στόχους που η ίδια έθεσε οφείλει να αναπτύξει ανανεώσιμες και φιλικές προς το περιβάλλον πηγές ενέργειας, να περιορίσει την εξάρτησή της από τις εισαγωγές υδρογονανθράκων από τρίτους προμηθευτές και επομένως να αυξήσει τη δυναμική της και τη διαπραγματευτική της ισχύ στη διεθνή ενεργειακή διπλωματία

Συμπεράσματα

- Οι στόχοι που θέτει η ΕΕ θα πρέπει όχι μόνο να καταγράφονται αλλά και να γίνονται ενέργειες προκειμένου να πραγματοποιηθούν
- Συγκριτικά με τους στόχους η πρόοδος που σημειώνεται σε αυτόν τον τομέα απέχει κατά πολύ από την πρόοδο όπως αυτή παρουσιάζεται και επιδιώκεται μέσω των διατάξεων, των προγραμμάτων και των φιλοδοξιών της
- Συντονισμός στόχων της ΕΕ με αντίστοιχους των κρατών μελών, οι οποίοι πρέπει να είναι συνεκτικοί και να προκαλούν αμοιβαίες συνεργασίες με άλλες πολιτικές της Ένωσης (εξωτερικές σχέσεις, εμπόριο, ανάπτυξη, διεύρυνση, ανταγωνισμό, έρευνα, καινοτομία, περιβάλλον, κλιματικές αλλαγές)

Συμπεράσματα

- Οι εταιρικές σχέσεις χρειάζεται να επιδιώξουν διασυνδέσεις αμοιβαία επωφελείς τόσο για την ενεργειακή πολιτική όσο και για τις γενικότερες σχέσεις μεταξύ Ένωσης και των σημαντικών χωρών-εταίρων
- Η ενεργειακή ασφάλεια μπορεί να διασφαλιστεί μέσω της αποτελεσματικής χρήσης της ενέργειας, της ανάπτυξης εναλλακτικών πηγών ενέργειας, της γεωγραφικής διαφοροποίησης στις περιοχές προμήθειας, της διατήρησης στρατηγικών αποθεμάτων για την καταπολέμηση βραχυχρόνιων προβλημάτων στην εισαγωγή ενέργειας.